

TOBB Hayvancılık Sektör Kurulu Raporu:

Türk Hayvancılığının AB ülkeleri karşısında rekabet şansı yok !..

Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği (TOBB) Hayvancılık Sektör Kurulu toplantısı sonrası hazırlanan raporda “Ülkemizde uzun yıllar yoğun olarak bitkisel üretimin desteklenmesi, dünya fiyatları üzerine çıkan girdiler ve 24 Ocak 1980 kararları sonrası sektör dinamikleri dikkate alınmadan yapılan canlı hayvan ve et ithalatı sonucu hayvancılık sektörü rekabet gücünü kaybederek önemli üretim ve gelir kaybına uğramıştır. Hayvancılıkta, tavukçuluk hariç üretim artışları istenilen seviyelere ulaşamamıştır” denildi.

Türkiye hayvancılığı ile Ab hayvancılığı arasında kıyaslanamayacak boyutlarda ülkemiz aleyhine farklılık bulunduğu dikkat çekilen raporda daha sonra şu görüşlere yer verildi:

“ Ülkemizde tarımın GSMH içindeki payı %14 olup, çalışan nüfusun %33'ü tarım sektöründe istihdam edilmektedir. Tarım sektörü GSMH'dan %14 oranında pay almaktadır. Hayvansal üretimin tarımdaki payı ise % 22'dir.

Ülke tarımı içinde hayvancılığın yeri su ürünleri ve ormancılık hariç %23 seviyesindedir. Hayvancılığın toplam GSMH içindeki payı %2,2 olup, gelişmiş ülkelerin gerisindedir. Verimlilik bakımından hayvancılığımız irdedeğinde, inek başına yıllık süt verimi; ülkemizde 2500 kg olduğu halde bu miktar ABD'de 7480 kg, AB'de ise 5450 kg'dır. Et verimleri ise; Türkiye'de sığır karkasında 177 kg/baş, ABD'de 280 kg/baş, AB'de ise 275 kg/baş'tır. Kişi başına hayvansal ürün tüketimi de bahse konu ülkelere göre düşüktür.

Ülkemizde uzun yıllar yoğun olarak bitkisel üretimin desteklenmesi, dünya fiyatları üzerine çıkan girdiler ve 24 Ocak 1980 kararları sonrası sektör dinamikleri dikkate alınmadan yapılan canlı hayvan ve et ithalatı sonucu hayvancılık sektörü rekabet gücünü kaybederek önemli üretim ve gelir kaybına uğramıştır. Hayvancılıkta, tavukçuluk hariç üretim artışları belirtilen nedenlerden dolayı istenilen seviyelere ulaşamamıştır.

Sektördeki ağır tahribatın sonucu 1982-2002 döneminde sığır mevcudu 14.4 milyondan 10,5 milyona gerileyerek % 30 azalmış, koyun varlığı 49,6 milyondan 27 milyona %45 azalmış, çayır ve mera alanlarımız ise 21 milyon hektardan 12 milyon hektara inmiştir.

AB Ortak Tarım Politikasının uzun yıllar sübvansiyonlarla hayvancılığını teşvik etmesi ve korumacı politikalar izlemesi AB'li üreticilerin sermaye birikimine yol açmış, rasyonelleşen üretimle AB; ithalatçı konumdan ihracatçı konuma gelmiştir.

AB'de çalışan nüfusun sadece % 5'i tarım sektöründe istihdam edilerek GSMH dan % 5.3 pay almaktadır. Hayvansal üretimin tarımdaki payı ise % 49'dur.

Toplam ekim arazisi içinde yem bitkileri ekiliş oranı Türkiye'de %3, AB de ise %30'dur.

Türkiye'de 4,1 milyon tarım işletmesinin sadece % 4'ünde ihtisaslaşmış hayvancılık yapılmaktadır. İşletme başına ortalama 4 baş sığır düşmekte ve arazi büyüklüğü ise 6 hektar civarındadır.

AB'de 7.5 milyon tarım işletmesi mevcut olup, işletme başına düşen arazi büyüklüğü 17,5 hektar işletme başına ortalama hayvan sayısı ise 45'dir. Türkiye ile AB arasında önemli yapısal ve verimlilik farkı nedeniyle; ülkemizde 1 kg sığır etinin üretim maliyeti 3.8 Euro iken AB'de 2.4 Euro seviyesindedir.

Hayvancılık için büyük bir potansiyele ve iklim yapısına sahip olan Türkiye'de üreticiler, yıllardan beri gelen alışkanlıkları gereği, kendi kendine yeterliliği benimseyen kapalı sistem bir üretim modeli içerisinde, hayvansal ürün ihtiyacını karşılama çabasıdadır.

Türkiye'de tarım işletmelerinin yapısal durumu Tablo 1'de verilmiştir. 2001 yılı Genel Tarım Sayımına göre, yalnızca hayvancılık yapan işletme oranı % 2,36 bitkisel ve hayvansal üretimi birlikte yapan işletme oranı ise % 97,64'dür.

Türkiye'de Tarım İşletmelerinin Yapısı

Genel Sayım Yılı	Toplam Tarım İşletmesi Sayısı *	Bitkisel ve Hayvansal Üretimi Beraber Yapılan İşletme Sayısı	Oran (%)	Yalnızca Hayvancılık Yapılan İşletme Sayısı	Oran (%)
1991	4.091.530	3.943.340	96,38	148.190	3,62
2001	3.075.516 **	3.002.934	97,64	72.582	2,36

Kaynak: DİE 1991 ve 2001 Genel Tarım Sayımı Sonuçları

* İşletme sayıları (Hane Halkı) 5.000 ve daha aşağı nüfuslu yerlerdeki sayılar.

** 2001 Genel Tarım Sayımında 25.000 ve daha az nüfuslu yerlerdeki

Mevcut işletmelerin büyük çoğunluğu, ekonomik işletmecilikten uzak, orta ölçekli veya küçük aile işletmeciliği tarzındadır. Bu işletmelerde daha yüksek verim için uygun çevre sağlamak yerine, mevcut koşullara uyum göstermek söz konusudur. Verim kontrolleri ve kayıt işlemleri yapılmadığından ıslah faaliyetleri ve üretim planları yapılamamaktadır. Ayrıca işletmeler yeterli alet ve ekipmandan da yoksundur.

Hayvancılık sektörü çarpık yapısal durumu, verimsiz ve yüksek girdi maliyetleri nedeniyle AB entegrasyonunda rekabetten yoksun en sorunlu sektör kimliğindedir.

Bu süreçte ana strateji, hayvancılık sektörünün rekabet gücünü arttırmak olmalıdır.

SORUNLAR VE ÖNERİLER

Yapılacak düzenlemeler alt başlıklar halinde ele alınırsa,

Yapısal ve Kurumsal Düzenlemeler

- Üreticilere gereken yaşam standardını, tüketiciye ise yeterli ve uygun fiyattan gıda arzını sağlama amacı olan “Hayvancılık Politikası” oluşturulmalıdır.
- AB üyeliği ve Dünya Ticaret Örgütü ile ilgili gelişmeler yaşanırken tarımsal konularda karar verme mekanizması ağır işlemekte ve çok başlılık göstermektedir. Bu amaçla Tarım ve Köyşleri Bakanlığı yeniden yapılandırılmalıdır.
- Sektörün finansmanını sağlayacak Türkiye Hayvancılığı Geliştirme ve Destekleme Fonu oluşturulmalıdır.
- İşletme ölçeklerinin büyütülmesi için, Organize Hayvancılık Bölgelerinin kurulması özendirilmeli etkin kredi mekanizması ile teşvik edilmelidir.
- Gıda güvenliğini sağlamaya yönelik önlemler acilen oluşturulmalıdır
- İşletmelerin miras hukuku ile bölünmesini önleyici yasal düzenlemeler hızla hayata geçirilmelidir.
- Ülkemize Rusya üzerinden İran ve Irak güzergahını takip ederek kaçak hayvan girişleri yapılmaktadır. Sınırlardaki kontrol yetersizliklerinin yanı sıra ülkemizdeki girdi maliyetlerinin yüksekliği, kaçak hayvan talebini Türkiye'ye yönlendirmektedir. Ülkemizde et fiyatlarının komşu ülkelere kıyasla yüksekliği, hayvan varlığının yetersizliği ve et fiyatlarında bir istikrarın sağlanamaması kaçakçılık faaliyetlerinin ekonomik zeminini hazırlamaktadır. Kaçakçılık faaliyetlerinin ekonomik zeminini ortadan kaldırmadan polisiye tedbirlerle önlemek mümkün değildir. Bunun için atılması gereken ilk adım et fiyatlarının düşürülmesi ve fiyat istikrarının sağlanmasıdır. Fiyatta istikrarın sağlanması için et fiyatlarının borsada takip edilip, artış ve düşüşler ile ilgili acil bir müdahalenin yapılabileceği bir sistemin kurulması gerekmektedir.

Destekleme Sistemi

Hayvancılıkta sermaye devir hızının düşük olması, risk ve belirsizlikler ile girdi maliyetlerinin yüksek olması sektörün fiyat ve fiyat dışı enstrümanlarla desteklenmesini zorunlu kılmaktadır.

- Destekleme politikalarında işletme ölçeklerini büyütme ve verimlilik artışı esas alınmalıdır.
- Prim sistemi; üretimi teşvik eden kayıt dışı ekonomiyi kayıt altına alarak kendi kendini finanse eden, bütçeye asgari yük getiren bir uygulamadır. Bu yönüyle ilk planda et ve süt üretimine tatmin edici prim verilerek hızlı üretim artışı teşvik edilmelidir.

- Üreticiye pazar-fiyat garantisini sanayiciye ise yeterli ve kaliteli hammadde tedarikini sağlayacak "Sözleşmeli Hayvancılık" teşvik edilmelidir.
- Bitkisel üretimin hayvansal üretimle entegrasyonu hedeflenmeli bu amaca yönelik, işletmedeki hayvan mevcuduna yetecek yem bitkisi üretimine sahip işletmelere hektar başına " İşletme Entegrasyon Piriimi" verilmelidir.

Üretim ve Verim Artışına Yönelik Uygulamalar

- Kaliteli damızlık materyal teminine yönelik etçi-sütçü damızlık işletmelerinin kuruluşu teşvik edilmelidir.
- Irk ıslahı yoğun bilgi-teknoloji kullanımı ile etkin bir organizasyon gerektiren bir süreçtir. Ülkemizde sığır varlığı içindeki genotiplerin payı bölgeler itibariyle farklılıklar göstermektedir. Bu nedenle uygulanacak ıslah stratejisi bölgeler bazında belirlenmelidir.
- Kaba yem bitkisi arz artışı için yemlik-silajlık mısır, yonca, fiğ, korunga gibi yem bitkileri üretimi sürekli teşvik edilmelidir.
- Meralarda aşırı otlatma, amaç dışı kullanım önlenmeli, verim artışına yönelik ıslah projeleri artırılmalıdır.